

ЮВІЛЕЇ

РИБАЛЬЧЕНКО Володимир Корнійович
До 75-річчя з дня народження

Володимир Корнійович Рибальченко народився 5 вересня 1941 р. Після закінчення на відмінно семирічної школи і з відзнакою Звенигородського сільськогосподарського технікуму та пропрацювавши рік на цілині, він у 1961 р. вступив до біологічного факультету Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка. У 1964 р. як кращий студент (стипендія ім. О.О. Богомольця) переведений з Київського університету до Московського державного університету ім. М.В. Ломоносова, де продовжив навчання зі спеціальності біофізика. На той час це була загальна практика у колишньому Радянському Союзі, коли найбільш талановитих студентів різними шляхами скеровували до Москви, де багато з них залишалися назавжди. У 1966 р. він повернувся в Україну і був зарахований на посаду асистента Київського університету, з яким не розлучається протягом усієї своєї наукової і педагогічної кар'єри від асистента до професора і декана факультету. У 1970 р. захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю біофізика («Участь іонів кальцію в трансмембранних електричних

процесах клітин гладеньких м'язів»), а у 1988 – докторську за спеціальностями біохімія і фізіологія людини і тварин («Плазматична мембрана гладко-м'язової клітини: активний транспорт кальцію, натрій-кальцієвий обмін і реконструкція іонної провідності»). В 1972-1974 рр. – заступник декана, а в 1978-1979 рр. – декан біологічного факультету. З 1985 р. – професор біологічного факультету, завідувач лабораторії мембранології і головний науковий співробітник та науковий керівник міжфакультетської НДЛ «Біологічно активні речовини» Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. З 1994 по 2007 р. – завідувач кафедри медичної біології Медичного університету (за сумісництвом).

Творчий доробок В.К. Рибальченка – понад 650 наукових і навчальних праць, у тому числі чотири підручники, два з яких із біологічної хімії, чотири монографії, 12 патентів і авторських свідоцтв на винаходи і 16 навчальних посібників із грифом МОН України. Професор Рибальченко В.К. – один із провідних в Україні та за кордоном вчених-біологів у галузі мембранології й фізико-хімічної біології. Розроблені ним і представниками його наукової школи «Мембранологія» модель молекулярної організації клітинних мембран і механізм безрецепторної міжклітинної сигналізації дають можливість краще зрозуміти значення еволюційно більш давнього типу міжклітинної хімічної сигналізації. Очевидно, до утворення білкових рецепторів у складі мембран міжклітинна хімічна сигналізація відбувалася за участю ліпідів пра-мембран. Цей шлях міжклітинної сигналізації через генералізований ліпідний рецептор не втратив свого значення і на нинішньому етапі еволюційного розвитку живих організмів. За цей доробок та наукові досягнення вчена рада Київського університету двічі нагородила його «Похвальною грамотою» та «Відзнакою» Університету і присудила йому премію

ім. Тараса Шевченка. Окремі з його книг («Биохимическая кинетика», «Молекулярная организация и ферментативная активность биологических мембран», «Структура и функции мембран. Практикум», «Физиология и биохимия пищеварения животных и человека») використовують у навчальних процесах в університетах країн СНД, зокрема у Московському університеті ім. М.В. Ломоносова.

Значним є внесок В.К. Рибальченка у підготовку та атестацію науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. Він уперше в Україні створив і тривалий час очолював спецраду із захисту докторських дисертацій з цитології, працював вченим секретарем, заступником голови і головою експертної ради з біологічних наук Вищої атестаційної комісії України.

В.К. Рибальченко - керівник 26 кандидатських і консультант 6 докторських дисертацій, є членом кількох спецрад, брав участь в організації і роботі республіканських і міжнародних наукових симпозіумів, конференцій і з'їздів біофізичного, біохімічного, токсиколо-

гічного і фізіологічного товариств України. Є членом редколегій кількох наукових часописів і головним редактором фахового видання «Проблеми екологічної та медичної генетики і клінічної імунології». Його учні працюють в Україні, Польщі, США, Аргентині і Канаді, а сам він завжди з теплотою згадує своїх учителів – керівників курсових, дипломних робіт і кандидатської дисертації: академіків В.О. Беліцера, О.С. Спіріна, С.Є. Северіна і П.Г. Богача.

Визнанням вагомих результатів наукової і педагогічної діяльності професора Рибальченка В.К. є його членство в «International Academy of Cardiovascular Sciences» та звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

Цілеспрямованість і воля, принциповість і професіоналізм, порядність і доброзичливість, а також чудове почуття гумору забезпечили Володимирі Корнієвичу Рибальченку заслужений авторитет серед наукової спільноти України та світу. Його особистий внесок у науку сприяв розвитку біохімії й біофізики мембран кінця ХХ – початку ХХІ сторіч.

Академіки НАН України

О.О. Кришталь та В.Г. Радченко